

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Forslag afvist

Domme

Taksationskommissionen

Natur- og Miljøklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

Forslag

Dispensationer: sidst i filen med den nyeste til sidst

**Fredningsnævnet for Syddjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 79 13 66 77

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

19. maj 2014
Fredningssag 2/2014

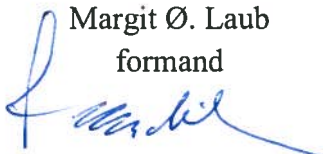
Vedr. Fredningsnævnets j. nr. 2/2014: Forslag fra Esbjerg Kommune om ophævelse af fredningen af Tange Sø med omliggende arealer.

Fredningsnævnet for Syddjylland, sydlig del, har den 19. maj 2014 afsagt kendelse i sagen om ophævelse af kendelsen om fredning af Tange sø med omliggende arealer.

Jeg vedlægger til Deres orientering kopi af kendelsen.

Venlig hilsen

Margit Ø. Laub
formand

KENDELSE

AFSAGT

DEN 19. MAJ 2014

OM

Forslag

om

ophævelse af fredningen af Tange Sø, Ribe, i Esbjerg Kommune

Esbjerg Kommune har den 20. januar 2014 overfor Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del, fremsat forslag om ophævelse af kendelse, afsagt den 31. januar 1977 om fredning af Tange Sø, dele af Tange og Østermade, matr. nr.e. 117 ao, 117 cv, 117 i og 117 u Østermade, Ribe Jorder, samt matr. nr. 1 a Tange, Ribe jorder, samt Overfredningsnævnets kendelse af 9. august 1979, der, for så vidt angår udstrækningen af det fredede område, alene vedrører ejendommen matr. nr. 117 u Østermade, Ribe Jorder. Fredningen var begrundet i et ønske om at opretholde søens økologiske balance til varetagelse af de undervisningsmæssige interesser, som området frembyder.

Esbjerg Kommune har fremsat forslaget om ophævelse af fredningen af Tange Sø blandt andet, fordi fredningens oprindelige formål synes bortfaldet, idet Tange Sø ikke længere benyttes af områdets læreanstalter til undervisningsbrug, idet den fredede søbred i dag reelt er et privat haveanlæg, idet gældende nyere love i dag sideløbende varetager alle Tange Sø-fredningens restriktioner, og idet plejeudgiften ikke står i et rimeligt forhold til den landskabelige gevinst ved at opretholde fredningen.

Sagens baggrund:

Sagen om fredning af Tange Sø med omliggende arealer blev rejst af Danmarks Naturfredningsforening.

Det fremgår af kendelsen om fredningen af søen, at Danmarks Naturfredningsforening anførte til støtte for gennemførelsen af fredningen, at:

”...

Tange sø er af en særegen biologisk kvalitet, der kun i meget ringe omfang findes repræsenteret på egnen, idet den indeholder et meget bredt spektrum indenfor såvel ferskvandsflora som ferskvandsfauna. Begrundelsen for nærværende fredningssag er de undervisningsmæssige interesser området frembyder. Dette i forbindelse med den ret store koncentration af skoler og læreanstalter i Ribe gør, at det ud fra et pædagogisk synspunkt er af den allerstørste betydning, at biotopen sikres for fremtiden imod forstyrrelse. Danmarks Naturfredningsforening har skønnet det nødvendigt at beskytte denne for læreanstalterne i Ribe så betydningsfulde lokalitet, idet den grænser umiddelbart op til et i øvrigt ekspanderende bysamfund.

Formålet med fredningen er at sikre søens status quo, således at den også i fremtiden kan anvendes til studier og demonstrationer af biologi...”

Danmarks Naturfredningsforening foreslog, at fredningen blev gennemført med bestemmelser om, at området ikke måtte bebygges, at der ikke måtte opstilles skure, master, transformatorstationer eller andre skæmmende indretninger på det fredede område, at området ikke måtte opdyrkes eller afvandes, at søen ikke måtte tilføres spildevand, ligesom der inden for det fredede område ikke måtte anvendes herbicider, insekticider eller nogen former for gødningsstoffer, at der ikke måtte foretages terrænændringer, at området ikke måtte anvendes til henkastning af affald, at offentligheden skulle have adgang til det fredede område, at området ikke måtte tilplantes med træer og buske, samt at det skulle være tilladt med de påtaleberettigedes samtykke, at foretage naturpleje af det fredede område.

Fredningsnævnet tog fredningspåstanden til følge og fredede dele af Tange og Østermade, matr. nr. 117 ao, 117 cv, 117 i og 117 u Østermade, Ribe Jorder samt matr. nr. 1 a Tange, Ribe jorder, med følgende begrundelse:

”Nævnet har ved sin således truffede afgørelse i overensstemmelse med naturfredningslovens § 1 lagt vægt på, at det er af væsentlig interesse at bevare Tange sø, idet området må anses for at være af stor interesse for undervisningen. Nævnet har herved fundet, at det er af stor betydning, at de mange undervisningsanstalter i Ribe herved får mulighed for at foretage ekskursioner til området, der er beliggende i umiddelbar nærhed af disse. Nævnet finder, at dette formål ikke kan opnås alene gennem by- og landzoneloven eller ved at udarbejde en lokal plan for området...”

Ejeren af ejendommen matr. nr. 117 u Østermade, Ribe Jorder indbragte sagen for Overfredningsnævnet med påstand om, at ejendommen matr. nr. 117 u Østermade, Ribe Jorder blev udtaget af fredningen, subsidiært med påstand om, at fredningen begrænsedes til alene at omfatte søarealet.

Overfredningsnævnet stadfæstede kendelsen med den ændring, at fredningen af landarealerne på matr. nr. 117 u Østermade, Ribe Jorder begrænsedes til en 2 meter bred bræmme langs søens kant.

Overfredningsnævnet fastsatte følgende fredningsbestemmelser for det fredede område:

1. ”Området må ikke bebygges, og der må ikke opstilles skure, master, transformerstationer eller andre skæmmende indretninger.
2. Området må ikke opdyrkes eller afvandes.
3. Søen må ikke tilføres spildevand, ligesom der inden for området ikke må anvendes herbicider og insekticider eller nogen former for gødningsstoffer.
4. Der må ikke foretages terrænændringer.
5. Området må ikke anvendes til henkastning af affald, ligesom der ej heller må henstilles udrangerede biler og landbrugsmaskiner.
6. Området skal være tilgængeligt for almenheden på de med skråkraving på vedhæftede kort angivne landarealer. Vandfladen skal kun være tilgængelig fra landarealer, hvortil offentlig adgang er tilladt.
7. Området må ikke tilplantes med træer og buske. Inden for området skal det være fredningsmyndighederne tilladt uden udgift for lodsejerne at foretage naturpleje for på den mest hensigtsmæssige måde at opretholde en ønsket naturtilstand...”

Esbjerg Kommune har i forslaget om ophævelse af fredningen af Tange Sø anført følgende:

” ...

Tange Sø ligger i den østlige del af Ribe (i Tangekvarteret). Den er resten af en i middelalderen anlagt møllesø, som indtil de senere år har haft et efter forholdene naturligt dyre- og planteliv.

Søens areal er ca. 0,35 ha, og den er en næringsrig sø uden egentlige til- og fraløb. I de senere år har søen været præget af okkerbelastning og tilgroning af vandfladen med vand- og sumplanter.

En del af søen og dens umiddelbare omgivelser på den østlige brink er fredet ved kendelse af 31. januar 1977.

Det fredede område har fem ejere. Det fredede område udgør i alle tilfælde kun en forholdsvis lille del af de fem ejendomme, og omfatter kun i to tilfælde landareal.

Fredningens formål er at sikre søen som et undersøgelsesobjekt for Ribes uddannelsesinstitutioners biologiundervisning, af hvilke Wittenbergskolen, Valdemarsskolen, Ribe Statsseminarium og Ribe Katedralskole oprindeligt erklærede fredningens ønskelighed.

Fredningens baggrund var således ikke, at søens kultur- eller naturforhold var enestående, men tværtimod at søen som ferskvandsbiotop var typisk. Søer var ikke dengang alment beskyttede, og man ønskede at sikre i hvert fald én sø i Ribe som studieobjekt for byens læreanstalter.

Det fredede område må som helhed ikke bebygges, beplantes, opdyrkes, anvendes til affaldsdeponi m.m., og offentlighedens adgang til at foretage undersøgelser og indsamlinger skal være sikret.

I fredningskendelsen anføres også, at lodsejerne uden udgifter for dem skal kunne udføre naturpleje, uden at det pointeres, hvem der i stedet skal bære udgifterne.

Ribe Amt har dog bekostet en ejers oprensning af søen i 2003. I forbindelse hermed udarbejdede amtet en plejeplan, der dog ikke opstiller konkrete mål for søens tilstand eller retningslinier for områdets pleje. Selve naturplejeindgrebet blev ret gennemgribende, forholdsvis bekosteligt og har ikke understøttet fredningens formål. Det har heller ikke haft varig naturforbedrende effekt, men synes tværtimod at have anrettet nogen skade på søen i form af øget okkerbelastning.

I 2011 har en af ejerne rettet henvendelse til Esbjerg Kommune om midler til gentagelse af oprensningen. Kommunen har derfor rettet henvendelse til Fredningsnævnet f. Sydjylland, som er myndighed på fredninger.

Fredningsnævnet har som svar bedt kommunen udarbejde en plejeplan for området og indsende denne som led i et forslag om fredningsændring.

Efter nøjere undersøgelser finder forvaltningen imidlertid, at fredningen bør ophæves, af følgende grunde:

- Gældende nyere love varetager i dag sideløbende alle Tange Sø-fredningens restriktioner.
- Fredningens oprindelige formål synes bortfaldet, da søen (Esbjerg Kommune bekendt) ikke længere benyttes til undervisning af områdets læreanstalter.
- Både fredningskendelsen og omtalte plejeplan fra 2002 er teknisk set utilfredsstillende, da de ikke opstiller konkrete mål for områdets tilstand og næsten kun benytter passive forbud, som ikke tager højde for naturlige processer i området, f.eks. tilgroning (en s.k. status quo-fredning).
- Opgravning af plantevæksten i søen kan ikke i sig selv forventes at have varig forbedrende effekt på søens tilstand, og risikerer at øge okkerbelastningen ved utilsigtet uddybning af bassinet.

- Den fredede søbred er i dag reelt et privat haveanlæg. Der er i princippet stadig offentlig adgang til det fredede landareal gennem en (fra offentlig vej ikke synlig) indgang gennem et hegn, men privateje er ved indhegningen markeret tydeligt.
- Det er i øvrigt uklart, om der stadig er lovlig offentlig adgang til søen, jf. naturbeskyttelseslovens ret til offentlighedens færdsel.
- Esbjerg Kommune finder det ikke hensigtsmæssigt eller foreneligt med fredningens formål at deltage i området's pleje, da det ikke i nuværende brug afviger fra andre småsøer i private haver.
- Tange Sø's miljøtilstand er i dag pga. næringstilførsel og okkerbelastning så ringe, at søen ikke fremstår som et eksempel på en typisk sø-biotop.
- Der findes i dag i Ribe by andre småsøer, som er egnede til almindelige feltundersøgelser. Deres naturforhold er bedre, de ligger tættere på skolerne, og de ligger på frit tilgængelige områder ejet af kommunen.
- Kommunen har indhentet udtalelser fra Sydvestjyske Museer, som har udtalt, at der ikke er arkæologiske eller andre kulturhistoriske interesser forbundet med Tange Sø, som kun er en rest af det 13. århundredes noget større sø.
- Tange Sø rummer - efter kommunens vurdering - heller ikke i sin nuværende tilstand rekreative, landskabelige eller biologiske værdier, som kan begrunde en fortsat fredning, heller ikke med ændret formål.

Hvis fredningen ophæves, vil det i Esbjerg Kommunes vurdering have følgende konsekvenser:

- Tange Sø får samme almene beskyttelsesstatus som andre småsøer, nemlig ved §3 i lov om naturbeskyttelse, og naturbeskyttelsens forvaltningspraksis svarer i øvrigt til fredningens.
- Esbjerg Kommune har efter fredningens evt. ophævelse ikke længere pligt til at udarbejde plejeplaner for det fredede område.
- Ejerne sidestilles med andre ejere af naturbeskyttede områder mht. støttemuligheder til naturpleje.
- Danmarks Naturfredningsforening mister påtaleret ved naturplejetiltag. DN er stadig almindelig klageberettiget i forhold til afgørelser truffet efter bl.a. lov om naturbeskyttelse.
- Efter evt. ophævelse af fredningen er Fredningsnævnet f. Sydjylland ikke længere myndighed i sager, hvor der søges om dispensation fra de stedlige forhold, som fredningen lige nu regulerer.
- Evt. ansøgning om naturpleje af søens og dens omgivelser vil herefter blive behandlet efter almindelig praksis i naturbeskyttelsesloven.

Alternativer til ophævelse af fredning

Fredningen kan i princippet opretholdes, men nuværende fredning pålægger ikke restriktioner ud over gældende lovgivning, og er altså i praksis "tom".

Naturpleje, som ikke falder under almindeligt vedligehold af søen, vil dog alligevel altid skulle behandles efter fredningskendelsen sideløbende med den gældende lovgivning. Ansøges derimod f. eks.

om et plejeindgreb, som kræver dispensation fra beskyttelsen mod ændringer i § 3 i lov om naturbeskyttelse vil et afslag ifølge denne lov ikke kræve yderligere behandling i forhold til fredningen.

Der ses heller ikke umiddelbart behov for en revideret fredning med andet formål end det nuværende.

Oversigt over hidtidige indlæg i verserende sag:

Ansøgning om midler fra søens ejer

Da en af søens ejere i august 2011 forespurgte om midler til at oprense Tange Sø gjorde Esbjerg Kommune ham opmærksom på, at søen er beskyttet af lov om naturbeskyttelse og en fredning, og at oprensningens udførelse kræver dispensation fra både beskyttelse og fredning.

Rekvisition fra Fredningsnævnet

Kommunen sendte herefter som nævnt ansøgningen videre til Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig Del, m.h.p. en behandling af fredningsdelen. Fredningsnævnet har i november 2011 svaret ved at bede Esbjerg Kommune udarbejde en plejeplan for området.

Anmeldelse fra et medlem af DN

I efteråret 2011 har et bestyrelsesmedlem af Danmarks Naturfredningsforening Esbjerg henvendt sig med en formodning om en akut forurening af vandet i Tange Sø, som ofte er kraftigt brunfarvet. Kommunens undersøgelser viste, at fænomenet er blevet hyppigt tilbagevendende det sidste tiår, og at det kan skyldes uddybning af søen, som ligger i okkerpotentielt område eller indstrømning af okkerholdigt vand fra Tved Å, som ved højt flodemål overløber sine bredder.

Tilkendegivelse fra Museet Ribes Vikinger

Esbjerg Kommune har herefter indhentet udtalelse fra lokalt museum for at sikre, at der ikke var arkæologiske eller andre kulturhistoriske interesser, som hindrede en ændring i fredningen. Museumsinspektør Morten Søvsø har svaret, at søen tidligere har haft en større udstrækning end nu, og at der ikke i den nuværende søs bund formodes at være kulturlag, som kan skades ved evt. indgreb, eller omvendt kan berettige en fredning med rent kulturhistorisk indhold.

Tilkendegivelse fra pædagogisk konsulent ved Mit Vadehav

Dorthe Vind Krogh Jensen, som bl.a. rådgiver Vadehavsregionens naturfaglærere har adspurgt af Vej og Park, Esbjerg Kommune svaret, at hun ikke har kendskab til lærere, som bruger Tange Sø i undervisningen.

Tilkendegivelse fra Vej og Park, Esbjerg Kommune

Myndigheden som står for pleje af offentlige rekreative områder i Esbjerg Kommune oplyser, at man ikke har planer om at lade Tange Sø indgå i forvaltningsplanen af plejede områder.

Budgethøring til DN og Miljøministeriet samt disses svar

Esbjerg Kommune har i slutningen af 2013 sendt et budget for fredningsændringen i høring hos DN og Miljøministeriet. I høringen afføres, at myndighedernes eneste udgift til fredningen har været amtets bidrag til en oprensning én gang i fredningens eksistens: fordelt på hele perioden androg myndighedernes bidrag kr. 811 årligt. Kommunen påpeger dog, at fredningskendelsen i kommunens opfattelse ikke pålægger kommunen plejeudgifter til Tange Sø-fredningen. Miljøministeriets

kommentar er samstemmende, at der næppe kan angives en forventet besparelse som følge af udgifter til at oprense søen, da der ikke er bestemmelser om oprensning af søen i den eksisterende fredning. Danmarks Naturfredningsforening har videresendt høringen til lokalafdelingen DN Esbjerg, som har svaret, at de ikke har bemærkninger til budgethøringen....

Orienterende møde med DN Esbjerg

I december 2013 har Esbjerg Kommune afholdt et orienterende møde med den stedlige lokalafdeling af Danmarks Naturfredningsforening, som fastholdt svaret på budgethøringen, og siden gerne vil orienteres om sagens forløb.

Forslag til høringsparter

Esbjerg Kommune har udarbejdet en liste over interessenter i sagen; disse er ikke hidtil orienteret af kommunen:

Ejere:

Matr. 1a, Tange, Ribe Jorder: Johannes V. S. Schützsack, Tangevej 119, 6760 Ribe.

Matr. 117i, Østermade, Ribe Jorder: Bostedet Søgården v/ Esbjerg Kommune, Tangevej 117, 6760 Ribe.

Matr. 117cv, Østermade, Ribe Jorder: Maj-Britt og Tom Elmstrøm-Christensen, Semi-narievej 119a, 6760 Ribe.

Matr. 117ao, Østermade, Ribe Jorder: Anne Marie Lind, Seminarievej 115, 6760 Ribe.

Matr. 117u, Østermade, Ribe Jorder: Svend Ohrt-Johansen, Seminarievej 113, 6760 Ribe....”

Esbjerg Kommune har ved brev af 31. oktober 2013 forelagt fredningsforslaget for Miljøministeriet og Danmarks Naturfredningsforening.

I brevet har kommunen ud over en redegørelse for baggrunden for anmodningen om ophævelse af fredningen anført følgende om de økonomiske konsekvenser af fredningsforslaget:

”Budgetoverslag

Det er ikke muligt at opstille et nøjagtigt budget for konsekvenserne af en evt. ophævelse af fredningen af Tange Sø af følgende årsager:

- Fredningens vedligehold har altid haft en meget lille økonomi.
- Ejerne har muligvis selv udført mindre vedligehold af bredderne af søen, f. eks. fjernelse af krat o. lign.
- Det er jf. både fredningskendelsen og gældende plejeplan uklart, hvem der skal bekoste plejen af de fredede arealer.
- Hverken Ribe Amt, Esbjerg Kommune eller Danmarks Naturfredningsforening har udført eller bekostet regelmæssig pleje af fredningen.

Der kan dog med – anførte forbehold – opstilles et overslag over fredningens omkostninger:

Ribe Amt har én gang påtaget sig at erholde dele af plejeudgifterne i form af en oprensning af søen i 2003. Udgifterne beløb sig til kr. 31.250 hvoraf amtet bidrog med kr. 15.000.

Det forudsættes herunder, at Esbjerg Kommune ved fortsat fredning påtager sig amtets hidtidige praksis med økonomisk bistand af fredningen.

Hvis der i 2014 eller senere viser sig at være behov for en ny oprensning, kan denne (højt sat) formodes at have omtrent samme udgiftsniveau, selv om den teknisk ikke må ligne oprensningen fra 2003.

Såfremt man kan antage, at de da forløbne 37 år er typiske for plejebehovet 1977 – 2014, er prisen på det samlede plejebehov for det fredede areal i denne periode kr. 62.500, altså årligt ca. kr. 1.689.

Kommunens årlige bidrag til pleje af hele Tange Sø-fredningen udgør heraf ca. kr. 811, som ejerne efter fredningens evt. ophævelse i fællesskab må undvære.

De anførte beløb er inkl. moms. De er ikke indeksregulerede....”

Naturstyrelsen har i brev af 5. december 2013 til Esbjerg Kommune anført, at ”der i budgetoverslaget næppe kan angives en forventet besparelse som følge af udgifter til at oprense søen, da der ikke er bestemmelser om oprensning af søen i den eksisterende fredning.”

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite har i en mail af 6. november 2013 bemærket, at foreningens lokale afdeling ikke har bemærkninger til brevet om høringen vedrørende budgettet.

Naturstyrelsen har i brev af 26. marts 2014 protesteret mod forslaget om ophævelse af fredningen af Tange Sø.

Naturstyrelsen har anført i brevet:

”...

Naturstyrelsen er generelt kritisk over for ønsker om ophævelse af fredninger. Det er endvidere praksis, at Natur- og Miljøklagenævnet kun ophæver eksisterende fredninger, hvis helt særlige grunde taler for.

Ophævelse af eksisterende fredninger sker normalt kun, hvis der er tungtvejende samfundsmæssige grunde, der taler for. Der er af den grund heller ikke mange fortilfælde. I den konkrete sag ses heller ikke tungtvejende samfundsmæssige hensyn, der taler for en ophævelse af fredningen.

Naturstyrelsen kan henlede opmærksomheden på Overfredningsnævnets afgørelse af 2. august 1983 i en sag om delvis ophævelse af fredningen af Rådmandshaven.... Denne sag blev rejst på foranledning af Storstrøms Amtsråd med det formål at muliggøre en udbygning af centralsygehuset i Næstved. I sagen udtalte Overfredningsnævnet:

”Der findes ikke uden en begrundelse i tungtvejende samfundsmæssige hensyn at burde foretages ændring af en tidligere gennemført fredning med den følge, at det oprindelige fredningsforslag ikke kan opretholdes. Selv om den model for en udbygning af centralsygehuset i Næstved, som amtsrådet har valgt, måtte være den i sygehusemæssig henseende bedste, findes det ikke godtgjort, at en i så henseende tilfredsstillende bygning kun kan ske med rådighed over en del af naturskoven i Rådmandshaven. Under hensyn til det ganske særlige formål med fredningen af det pågældende areal og til, at en tilsvarende fredning normalt kun vil kunne gennemføres med betydelige omkostninger, må fredningsdeklarationen af 3. februar 1947 derfor på det foreliggende grundlag opretholdes for dette areal.”

For så vidt angår den aktuelle sag, kan Naturstyrelsen oplyse, at området ud over at være reguleret af fredningsnævnets kendelse af 31. januar 1977 endvidere er reguleret af Overfredningsnævnets kendelse af 9. august 1979....

Som begrundelse for ønsket om at ophæve fredningen, angiver Esbjerg Kommune bl.a., at gældende nyere love varetager Tange Sø fredningens restriktioner, og at fredningens oprindelige formål synes

bortfaldet, da søen ikke længer benyttes til undervisning af områdets læreranstalter. Desuden anfører kommunen, at en plejeplan fra 2002 er teknisk set utilfredsstillende, samt at den fredede søbred i dag reelt er et privat havanlæg, hvor der er markeret privateje ved indgangen.

Naturstyrelsen kan hertil bemærke, at gældende love ikke nødvendigvis giver Esbjerg Kommune mulighed for at udføre naturpleje. Imidlertid giver plejebekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 802 af 21. juni 2013 om pleje af fredede arealer og tilsyn) kommunen mulighed for at gennemføre plejeforanstaltninger, når det tjener til opfyldelse af fredningens formål og ikke strider mod fredningsbestemmelserne. Foranstaltningerne kan gennemføres med ejers og brugers samtykke eller efter tilladelse fra fredningsnævnet.

Hvis Esbjerg Kommune finder den eksisterende plejeplan for utidssvarende, har kommunen mulighed for at udarbejde en ny. Endelig er der tale om en plejeret for kommunen, men ikke en plejeligt.

For så vist angår spørgsmålet om offentlig adgang til søen, kan kommunen - som tilsynsmyndighed for privatejede fredede arealer - håndhæve bestemmelsen om adgang til østsiden af søen, hvis adgangen til området er vanskeliggjort. Hvorvidt søen anvendes til undervisningsformål synes i den forbindelse at være underordnet, da fredningen også indeholder andre bestemmelser, fx om bebyggelse og tilplantning.

Afslutningsvis kan Naturstyrelsen henlede opmærksomheden på en sag rejst af Sønderborg Kommune, hvor Fredningsnævnet for Sydjylland, sydlig del med afgørelse af 19. september 2013, har afvist at ophæve en eksisterende fredning af en gruppe lindetræer, der står på en høj i en parcellushave i Gråsten.

Naturstyrelsen skal opfordre fredningsnævnet til ligeledes at afvise at ophæve nærværende fredning..."

Fredningsnævnets behandling af fredningsforslaget:

Fredningsnævnet har afholdt offentligt møde den 28. marts 2014 om Esbjerg Kommunes forslag.

Fredningsnævnet har bekendtgjort fredningsforslaget i Statstidende den 18. februar 2014 og i JyskeVestkysten den 20. februar 2014.

Fredningsnævnet har indkaldt ejerne af ejendommene, Johannes V. S. Schützsack, Tangevej 119, Ribe, Bostedet Søgården, Tangevej 117, Ribe, Maj-Britt og Tom Elmstrøm-Christensen, Seminarievej 119 a, Ribe, Anne Marie Lind, Seminarievej 115, Ribe, og Svend Ohrt-Johansen, Seminarievej 113, Ribe samt Esbjerg Kommune, Miljøministeriet Naturstyrelsen/København, Miljøministeriet, Naturstyrelsen Ribe Arealforvaltning, Kulturarvsstyrelsen, Museum Sønderjylland, Sydvestjyske Museer, Ribe, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Esbjerg, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Botanisk Forening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, Friluftsrådet/Esbjerg c/o Sven Elbro, Havbakken 30, Hjerting, 6710 Esbjerg V, Friluftsrådet Sydvestjylland, Wittenbergskolen, Valdemarkskolen, Gredstedbro Skole, Nørremarksskolen, Vadehavsskolen, Riberhus Privatskole, Ribe Katedralskole, UC Syd Esbjerg (afløser for Ribe Statsseminarium) og Landboretligt Udvalg, Jysk Landbrugsrådgivning ved breve, dateret den 14. februar 2014, til mødet.

I det offentlige møde deltog for Esbjerg Kommune biolog Per Kammer Hansen og Henrik Kikkenborg, lodsejeren Johannes V. Schützsack, Tangevej 119, Ribe, for Danmarks Naturfredningsforening: Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch, Danmarks Naturfredningsforening, København, lokalkomitémedlemmerne Uffe Eskildsen, Ribe, Lene Møller Jensen, Bramming, og Claus Nissen, Esbjerg, for Friluftsrådet Werner Straadt, Ribe, A.Lind, Ribe, og H. J. Olesen, Esbjerg.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol om det offentlige møde:

”...

Fredningsnævnets formand oplyste, at Esbjerg Kommune med brev af 20. januar 2014 har fremsat forslag om ophævelse af kendelse, afsagt den 31. januar 1977 af Fredningsnævnet for Ribe amts fredningskreds, og Overfredningsnævnets kendelse, afsagt den 9. august 1979, om fredning af Tange Sø. Fredningsforslaget vedrører ejendommene dele af Tange og Østermade, matr. nr. 117 u, 117 ao, 117 cv, 117 i Østermade, Ribe Jorder samt matr. nr. 1 a Tange under Ribe jorder. Esbjerg Kommune har fremsat forslaget om ophævelse af fredningen af Tange Sø blandt andet, fordi fredningens oprindelige formål synes bortfaldet, idet Tange Sø ikke længere benyttes af områdets skoler og uddannelsesinstitutioner til undervisningsbrug, idet den fredede søbred i dag reelt er et privat haveanlæg, idet gældende nyere love i dag sideløbende varetager alle Tange Søfredningens restriktioner, og idet plejeudgiften ikke står i et rimeligt forhold til den landskabelige gevinst ved at opretholde fredningen.

Biolog Peer Kammer Hansen gennemgik fredningsforslaget og oplyste blandt andet, at Tange Sø ligger i den østlige del af Ribe og ejes af 5 lodsejere, hvoraf den ene - Johannes Schützsack - ejer den største del af søen. Søen ligger på nogle gamle flyvesandsklitter og er en kunstigt skabt sø, der er anlagt som en del af en voldgrav omkring en ukendt struktur. Søen er senere blevet ændret til en møllesø – angiveligt omkring 1215 – i forbindelse med, at kong Valdemar Sejr solgte en lille mølle til et jomfrukloster i Ribe. Det fremgår af gamle kort og luftfotos, at søen har haft en større udbredelse end i dag. Luftfotos fra 1945 viser, at søen ligger i hedeomgivelser. Et luftfoto fra 1954 viser, at nogle af arealerne vest for søen er blevet opdyrket, og at søen er relativt klarvandet. Senere luftfotos viser vandplantevegetation i søen, som indikerer et rigt dyre- og planteliv. Søen var derfor på det tidspunkt et oplagt mål for ekskursioner for skoler og uddannelsesinstitutioner, hvor eleverne skulle stifte bekendtskab med en typisk dansk sø. Den gang var der ingen legislative former for beskyttelse af søen. Det gav derfor god mening, da Danmarks Naturfredningsforening fremsatte forslag om fredning af søen for at sikre den af hensyn til undervisningen i biologi på byens skoler og uddannelsesinstitutioner. Da søen lå på private jorder, skulle offentligheden derfor sikres adgang til søen. Senere blev Tange sø ligesom alle andre søer over 100 kvm beskyttet af bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 3. Et luftfoto fra 1992 viser en accelererende tilgroning af søen. Til-groningen kan skyldes, at haverne omkring søen gødskes med udsivning til søen til følge. Det fremgår af et luftfoto fra 2002, at søen nu er under voldsom tilgroning. En af søejerne rettede derfor henvendelse til amtet, der dengang var plejemyndighed, for at få lov til at oprense søen. Amtet dispenserede hertil. Oprensningen blev foretaget i 2003. I årene efter oprensningen kom der en del undervandsvegetation i søen. Et luftfoto fra 2008 viser en sø med brunt vand, der stammer fra okker og flyvesand, opslemmet i søvandet. Tilstanden forværredes i de følgende år. Et luftfoto fra 2010 viser, at vandet i søen er opaliseret, så der ikke trænger lys ned i vandet. Det betyder, at vand-planterne går til og erstattes af sumplanter og flydeplanter. Det seneste luftfoto fra 2013 viser den opaliserende effekt og en accelererende tilgroning. Okkeren kommer fra de omgivende hedejorde. I forbindelse med oprensningen af søen i 2003 er der formentligt blevet fjernet et organisk lag, der har ligget som en membran hen over søbunden. Hvis søen oprenses på ny, vil oprensningen standse udviklingen af et organisk lag, der nu er under dannelse. Det er Esbjerg Kommunes vurdering, at søen ikke længere kan beskrives som en typisk sø, og da den har mistet de værdier, der gjorde den interessant som undervisningsobjekt, er formålet med fredningen faldet bort. Esbjerg Kommune har ingen planer om at foretage oprensning af søen eller at placere søen i en større sammenhæng med fredningen af Tange Bakker. Kendelsen om fredningen af søen bør derfor ophæves. Søen ville næppe være blevet fredet i dag, hvis der blev fremsendt forslag herom.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch anførte indledningsvist, at det er usædvanligt, at der fremsættes forslag om ophævelse af en fredningskendelse, og at det sker ekstremt sjældent, at en fredning ophæves. Det fremgår af Overfredningsnævnets afgørelse i sagen om delvis ophævelse af fredningen af Rådmandshaven i Næstved, at der ikke uden en begrundelse i tungtvejende samfundsmæssige hensyn kan foretages ændring af en eksisterende fredning med den følge, at det oprindelige fredningsforslag

ikke kan opretholdes. Natur- og Miljøklagenævnet har indtaget den samme restriktive holdning i en sag fra Kalundborg-området og i en sag fra Ledreborg. Fredningsnævnet for Syddanmark, Sydlig del, har fastslået det samme princip i en sag om ophævelse af en fredning af en historisk lindetræsgruppe i Gråsten. Begrundelsen i disse sager gælder lige så meget i den foreliggende sag. Danmarks Naturfredningsforening er enig med Esbjerg Kommune i, at en oprensning af søen ikke tjener noget formål, men der findes andre muligheder for at genoprette søen, så den på ny kan anvendes i undervisningsøjemed. Men dette hensyn er ikke alene bærende for fredningen. Fredningen "kan meget mere". Fredningsbestemmelserne indeholder en ret omfattende regulering af det begrænsede område, der er omfattet af fredningen. Offentligheden har adgang til søen, arealerne omkring sø må ikke bebygges, der må ikke anvendes herbicider og insekticider på de fredede arealer, og der må ikke ske tilplantning. Det betyder, at søen er et aktiv, hvis fredningsbestemmelserne følges. Da båndene blev lagt på søens ejere, blev de kompenseret med erstatninger for de ulemper, de måtte tåle. Esbjerg Kommune er tilsynsmyndighed og plejemyndighed. Kommunen har ikke pligt til at pleje, men ret hertil. Kommunen kan som tilsynsmyndighed sikre, at gødskingen af de fredede arealer bringes til ophør, at offentlighedens adgang synliggøres, at der informeres om den fredede sø med en relevant skiltning, at kommunen udarbejder en plejeplan, som kan være et adækvat redskab for søejerne, og kommunen kan som plejemyndighed iværksætte en let oprensning. Hvis kendelsen om fredningen af søen ophæves, er der ikke mulighed for at udarbejde en plejeplan. Fredningen giver mulighed for at udarbejde en plejeplan, hvis der er behov herfor. Hvis de forskellige værktøjer tages i brug og anvendes på rette måde, vil søen fra at være en døende biotop kunne blive et aktiv for naturen. Danmarks Naturfredningsforening protesterer derfor mod ophævelse af kendelsen om fredning af Tange sø.

Johannes V. Schützsack oplyste, at han ejer den største del af søen. Han har ingen bemærkninger til fredningsforslaget og egentlig heller ingen ønsker om ændring af den eksisterende tilstand.

Seminarielektor Uffe Eskildsen oplyste, at han har besøgt søen mange gange gennem årene, fordi den tidligere var et yndet mål for ekskursioner. Der har altid været en vis okkerforurening af søen, og forureningen tog til op gennem 1980'erne. Der er også gennem årene blevet ledt plantenæringsstoffer ud i søen. Som følge heraf blev søen mindre interessant i undervisningsøjemed, men der er et stort naturmæssigt potentiale i og omkring søen, hvis der iværksættes de relevante plejeforanstaltninger. Fredningen bør derfor opretholdes.

Fredningsnævnet foretog herefter besigtigelse af søen.

Under besigtigelsen oplyste biolog Per Krammer Hansen, at det er muligt at lægge en membran ud i søbunden og fjerne næringsstofferne, men det er en politisk beslutning, om der skal bevilges penge til et sådant projekt, fordi søen i naturmæssig henseende ikke har meget at byde på, heller ikke efter en let oprensning.

Seminarielektor Uffe Eskildsen bemærkede, at okkertilledningen kommer med "vintervandet" fra engene nord for søen. Hvis der etableres en form for dæmning, vil "vintervandet" kunne ledes uden om søen. Søen fremstår i dag, som en del af de omliggende haver. Tidligere blev arealerne omkring søen afgræsset af kreaturer, så søbredderne var åbne; det var dengang let at komme ind til søen. Hvis fredningen opretholdes, skal der etableres en synlig og klar skiltning.

Claus Nissen, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, henlede Fredningsnævnets opmærksomhed på adgangsforholdene til søen og bemærkede, at offentligheden ikke længere har adgang til søen, der er omkranset af søejernes private haveanlæg. Hensynet til offentligheden kan derfor ikke begrunde, at fredningen opretholdes.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisch anførte her overfor, at det er en simpel opgave at etablere en gennemgang til søen fra Tangevej og at opsætte en informationstavle ved vejen, så offentlighedens opmærksomhed henledes på, at der her er en unik lille biotop, som er et besøg værd.

Johannes Schützsack protesterede både mod, at der etableres en gennemgang fra Tangevej til søen, og at der opsættes en informationstavle. Han har på den anden side ikke noget imod, at offentligheden besøger søen. Da den eneste adgang til søen er fra parkeringspladsen på hans grund, sker det jævnlige,

at folk beder ham om lov til at gå ned til søen, men besøgende får altid at vide, at færdslen sker på eget ansvar, for søen er ret dyb.

Henrik Kikkenborg oplyste, at Esbjerg Kommune har spurgt alle skoler i den gamle Ribe Kommune, om skolerne har bemærkninger til forslaget om ophævelse af fredningen af søen. Skolerne har samstemmende svaret, at søen ikke har nogen interesse i undervisningsmæssig sammenhæng.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisich bemærkede hertil, at kendelsen stadig har en betydning; fredningsbestemmelserne har indtil nu hindret for eksempel bygningsanlæg ved og i søen. Hvis tilsynsmyndigheden fører tilsyn med søen og påser, at fredningsbestemmelserne overholdes, kan søen igen blive et aktiv for skolerne.

Per Krammer Hansen opfordrede Danmarks Naturfredningsforening til at foretage en faglig vurdering af fredningens fortsatte berettigelse.

Fredningschef Birgitte Bang Ingrisich replicerede, at man skal holde fast i det, der er besluttet - også af hensyn til andre fredninger.

Fredningsnævnets formand sluttede det offentlige møde og oplyste, at Fredningsnævnet optager spørgsmålet om ophævelse af fredningen af Tange Sø til kendelse..."

Fredningsnævnets afgørelse:

Sagen om fredningen af Tange Sø blev rejst af Danmarks Naturfredningsforening, der har anført i anmodningen om fredningen blandt andet, at "Tange sø er af en særegen biologisk kvalitet, der kun i meget ringe omfang findes repræsenteret på egnen, idet den indeholder et meget bredt spektrum indenfor såvel ferskvandsflora som ferskvandsfauna. Begrundelsen for nærværende fredningssag er de undervisningsmæssige interesser området frembyder. Dette i forbindelse med den ret store koncentration af skoler og læreanstalter i Ribe gør, at det ud fra et pædagogisk synspunkt er af den allerstørste betydning at biotypen sikres for fremtiden imod forstyrrelse".

Fredningsnævnet for Ribe Amt tog fredningspåstanden til følge og lagde ved beslutningen herom vægt på, at "det er af væsentlig interesse at bevare Tange Sø, idet området må anses for at være af stor interesse for undervisningen. Nævnet har herved fundet, at det er af stor betydning, at de mange undervisningsanstalter i Ribe herved får mulighed for at foretage ekskursioner til området, der er beliggende i umiddelbar nærhed af disse." Begrundelsen for fredningen støttes således på ordlyden af og den legislative baggrund for bestemmelsen i den dagældende naturfredningslovs § 1, stk. 2, nr. 2.

Selvom der ikke i dag er det samme antal uddannelsesinstitutioner i Ribe som tidligere, er udgangspunktet, at Tange Sø og dens nærmeste omgivelser fortsat må betragtes som værende af en særegen biologisk kvalitet. En eventuel forringelse af søens brede spektrum indenfor såvel ferskvandsfloraen som ferskvandsfaunaen kan skyldes, at plejen af søen er blevet forsømt, og at der ikke i årenes løb er taget relevante skridt til at sikre søens flora og fauna, hvilket Fredningsnævnet vurderer at kunne være undgået, såfremt der var blevet ført tilsyn med søen.

Esbjerg Kommune har anført i forslaget om ophævelse af fredningen blandt andet, at kommunen ikke finder det hensigtsmæssigt eller foreneligt med fredningen af Tange Sø "at bekoste områdets pleje, da det ikke i nuværende brug afviger fra andre småsøer i private haver."

Den omstændighed, at den fredede søbred i dag reelt er et privat haveanlæg, at søens bredder derfor ikke i dag fremtræder som et offentligt tilgængeligt areal, og at Esbjerg Kommune ikke finder det

hensigtsmæssig eller foreneligt med fredningens formål at bekoste området pleje, da søen og dens nærmeste omgivelser ikke afviger fra andre småsøer i private haver vurderer Fredningsnævnet kan tilskrives det forhold, at fredningen ikke er blevet håndhævet af tilsynsmyndigheden over for de private lodsejere, der ejer søen og dens omgivelser.

Ophævelse af en fredning sker kun undtagelsesvist, og kun hvis det er nødvendigt til varetagelse af tungtvejende samfundsmæssige hensyn, eller hvis fredningen må anses for i realiteten at have mistet sin betydning.

Det fremgår af afgørelser truffet af Overfredningsnævnet, Naturklagenævnet og Natur- og Miljøklagenævnet, at ændring eller ophævelse af en fredning også accepteres, hvis det oprindelige fredningsformål kan opretholdes på trods af ændringen eller ophævelsen, og formålet med ændringen er en bedre varetagelse af det fredningsmæssige formål, samt hvis fredningen er udtryk for en fejl. Det fremgår endvidere af praksis, at ændringer eller ophævelser af fredninger regelmæssigt gennemføres som led i en modernisering eller anden form for revision af ældre fredninger, der undertiden resulterer i, at ældre fredninger ophæves og erstattes af en ny samlet fredning.

Fredningsnævnet vurderer, at det er muligt at bevare Tange Sø som en særegen biologisk kvalitet, såfremt der iværksættes en adækvat pleje, og at plejen følges op af et relevant tilsyn. Fredningsnævnet vurderer endvidere, at der ikke heroverfor foreligger hverken tungtvejende samfundsmæssige hensyn eller andre afgørende forhold, der nødvendiggør, at kendelsen ophæves. Herefter, og da spørgsmålet om den økonomiske byrde ved plejen ikke kan påberåbes af hverken Esbjerg Kommune eller lodsejerne til støtte for ophævelse af fredningen, tager Fredningsnævnet ikke forslaget om ophævelse af fredningen af Tange Sø til følge.

Thi bestemmes:

Esbjerg Kommunes forslag om ophævelse af kendelsen, afsagt den 31. januar 1977 om fredning af Tange Sø tages ikke til følge.

Henrik Andersen

Margit Ø. Laub

Kjeld Thamdrup

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

Hvis klagefristen udløber en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 43:

1. Ejere og brugere af de ejendomme, fredningsforslaget vedrører.
2. enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller har fremsat ønske om underretning om nævnets afgørelse.
3. Statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget.
4. Organisationer m.v., som antages at har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage skal indgives skriftligt til Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV.

**Fredningsnævnet for Syddjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 79 13 66 77

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

14. februar 2014
Fredningssag 2/2014

INDKALDELSE

Forslag om ophævelse af fredningen af Tange Sø, Ribe, i Esbjerg Kommune

Esbjerg Kommune har den 20. januar 2014 overfor Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del, fremsat forslag om ophævelse af kendelse, afsagt den 31. januar 1977 om fredning af Tange Sø, dele af Tange og Østermade, matr. nr. 117 u, 117 ao, 117 cv, 117 i, Østermade, samt matr. nr. 1 a Tange under Ribe jorder. Fredningen var begrundet i, at søen havde stor interesse for undervisningsanstalterne i Ribe.

Esbjerg Kommune har fremsat forslaget om ophævelse af fredningen af Tange Sø blandt andet, fordi fredningens oprindelige formål synes bortfaldet, da Tange Sø ikke længere benyttes af områdets læreanstalter til undervisningsbrug, da den fredede søbred i dag reelt er et privat haveanlæg, da gældende nyere love i dag sideløbende varetager alle Tange Sø-fredningens restriktioner, og da plejeudgiften ikke står i et rimeligt forhold til den landskabelige gevinst ved at opretholde fredningen.

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, må der herefter ikke foretages noget, som strider mod fredningsforslaget. Overtrædelse kan medføre bødestraf.

Der afholdes offentligt møde om fredningsforslaget

FREDAG, DEN 28. MARTS 2014, kl. 10:00

på Danhostel Ribe, Sct. Pedersgade 16, 6760 Ribe med efterfølgende besigtigelse af Tange Sø.

De indkaldes hermed til at deltage i det offentlige møde.

Kopi af fredningsforslaget med bilag vedlægges denne indkaldelse.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del, Dokken 1, 6700 Esbjerg

Esbjerg, den 14. februar 2014

Margit Ø. Laub
formand

Denne indkaldelse er sendt til:

Lodsejere ved Tange Sø:

Johannes V. S. Schützsack, Tangevej 119, 6760 Ribe.
Bostedet Søgården, Tangevej 117, 6760 Ribe.
Maj-Britt og Tom Elmstrøm-Christensen, Seminarievej 119 a, 6760 Ribe.
Anne Marie Lind, Seminarievej 115, 6760 Ribe.
Svend Ohrt-Johansen, Seminarievej 113, 6760 Ribe.

Øvrige:

Esbjerg Kommune, miljo@esbjergkommune.dk
Miljøministeriet Naturstyrelsen/København, nst@nst.dk
Miljøministeriet, mim@mim.dk
Naturstyrelsen Ribe Arealforvaltning, RAF@nst.dk
Kulturarvsstyrelsen, post@kulturstyrelsen.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Sydvestjyske Museer, Ribe, museum@sydvestjyskemuseer.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk, dnesbjerg-sager@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Esbjerg, esbjerg@dn.dk, cnissen@post8.tele.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, famham@live.dk
Dansk Botanisk Forening, rasmusfuglsangfrederiksen@gmail.com
Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, esbjerg@dof.dk
Friluftsrådet, sydvestjylland@friluftsradaet.dk, sven@elbro.dk
Wittenbergskolen, wittenbergskolen@esbjergkommune.dk
Valdemarskolen, valdemarskolen@esbjergkommune.dk
Gredstedbro Skole, gredstedbroskole@esbjergkommune.dk
Nørremarksskolen, noerremarksskolen@esbjergkommune.dk
Vadehavsskolen, vadehavsskolen@esbjergkommune.dk
Riberhus Privatskole, skolen@riberhusprivatskole.dk
Ribe Katedralskole, rk@ribekatedralskole.dk
UC Syd Esbjerg (afløser for Ribe Statsseminarium), ucsyd@ucsyd.dk
Landboretligt Udvalg, Jysk Landbrugsrådgivning, pvi@jlbr.dk

Fredningsnævnet f. Syddjylland,
sydlig del

Torvegade 74 . 6700 Esbjerg

(syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk)

Dato	20. januar 2014
Sagsbehandler	Peer Kammer Hansen
Telefon direkte	76 16 51 29
Sags id	11/8557

Forslag om ophævelse af fredning af Tange Sø i Ribe

Esbjerg Kommune indstiller hermed at Fredningsnævnet for Syddjylland ophæver fredningen af 31. januar 1977 af Tange sø i Ribe.

Beslutningen er truffet på møde d. 8. juni 2013 på Udvalg for Teknik og Miljø, Esbjerg Kommune.

Fredningen vedrører dele af matriklerne 117ao, 117cv, 117i og 117u, Østermade, Ribe Jorder samt Matr. 1a, Tange, Ribe Jorder.

Tange Sø ligger umiddelbar nord for Tangevej i Ribe. Cyan linjer er matrikelskel. Det fredede område er vist med gul skravering.

EnergiMetropol
Esbjerg Kommune

Telefon 76 16 16 16
Telefax 76 16 16 17
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk

Sagsfremstilling

Tange Sø ligger i den østlige del af Ribe (i Tangekvarteret). Den er resten af en i middelalderen anlagt møllesø, som indtil de senere år har haft et efter forholdene naturligt dyre- og planteliv.

Søens areal er ca. 0,35 ha, og den er en næringsrig sø uden egentlige til- og fraløb. I de senere år har søen været præget af okkerbelastning og tilgroning af vandfladen med vand- og sumplanter.

En del af søen og dens umiddelbare omgivelser på dens østlige brink er fredet ved kendelse af 31. januar 1977.

Det fredede område har fem ejere. Det fredede område udgør i alle tilfælde kun en forholdsvist lille del af de fem ejendomme, og omfatter kun i to tilfælde landareal.

Fredningens formål er at sikre søen som et undersøgelsesobjekt for Ribes uddannelsesinstitutioners biologiundervisning, af hvilke Wittenbergskolen, Valdemarsskolen, Ribe Statsseminarium og Ribe Katedralskole oprindeligt erklærede fredningens ønskelighed.

Fredningens baggrund var således ikke, at søens kultur- eller naturforhold var enestående, men tværtimod at søen som ferskvandsbiotop var typisk. Søer var ikke dengang alment beskyttede, og man ønskede at sikre i hvert fald én sø i Ribe som studieobjekt for byens læreanstalter.

Det fredede område må som helhed ikke bebygges, beplantes, opdyrkes, anvendes til affaldsdeponi m.m., og offentlighedens adgang til at foretage undersøgelser og indsamlinger skal være sikret.

I fredningskendelsen anføres også, at lodsejerne uden udgifter for dem skal kunne udføre naturpleje, uden at det pointeres, hvem der i stedet skal bære udgifterne.

Ribe Amt har dog bekostet en ejers oprensning af søen i 2003. I forbindelse hermed udarbejdede amtet en plejeplan, der dog ikke opstiller konkrete mål for søens tilstand eller retningslinier for området's pleje. Selve naturplejeindgrebet blev ret gennemgribende, forholdsvis bekosteligt og har ikke understøttet fredningens formål. Det har heller ikke haft varig naturforbedrende effekt, men synes tværtimod at have anrettet nogen skade på søen i form af øget okkerbelastning.

I 2011 har en af ejerne rettet henvendelse til Esbjerg Kommune om midler til gentagelse af oprensningen. Kommunen har derfor rettet henvendelse til Fredningsnævnet f. Sydjylland, som er myndighed på fredninger.

Fredningsnævnet har som svar bedt kommunen udarbejde en plejeplan for området og indsende denne som led i et forslag om fredningsændring.

Efter nøjere undersøgelser finder forvaltningen imidlertid, at fredningen bør ophæves, af følgende grunde:

- Gældende nyere love varetager i dag sideløbende alle Tange Søfredningens restriktioner.
- Fredningens oprindelige formål synes bortfaldet, da søen (Esbjerg Kommune bekendt) ikke længere benyttes til undervisning af områdets læreanstalter.
- Både fredningskendelsen og omtalte plejeplan fra 2002 er teknisk set utilfredsstillende, da de ikke opstiller konkrete mål for områdets tilstand og næsten kun benytter passive forbud, som ikke tager højde for naturlige processer i området, f.eks. tilgroning (en s.k. status quo-fredning).
- Opgravning af plantevæksten i søen kan ikke i sig selv forventes at have varig forbedrende effekt på søens tilstand, og risikerer at øge okkerbelastningen ved utilsigtet uddybning af bassinet.
- Den fredede søbred er i dag reelt et privat haveanlæg. Der er i princippet stadig offentlig adgang til det fredede landareal gennem en (fra offentlig vej ikke synlig) indgang gennem et hegn, men privateje er ved indhegningen markeret tydeligt.
- Det er i øvrigt uklart, om der stadig er lovlig offentlig adgang til søen, jf. naturbeskyttelseslovens ret til offentlighedens færdsel.
- Esbjerg Kommune finder det ikke hensigtsmæssigt eller foreneligt med fredningens formål at deltage i områdets pleje, da det ikke i nuværende brug afviger fra andre småsøer i private haver.
- Tange Søes miljøtilstand er i dag pga. næringstilførsel og okkerbelastning så ringe, at søen ikke fremstår som et eksempel på en typisk sø-biotop.
- Der findes i dag i Ribe by andre småsøer, som er egnede til almindelige feltundersøgelser. Deres naturforhold er bedre, de ligger tættere på skolerne, og de ligger på frit tilgængelige områder ejet af kommunen.
- Kommunen har indhentet udtalelser fra Sydvestjyske Museer, som har udtalt, at der ikke er arkæologiske eller andre kulturhistoriske interesser forbundet med Tange Sø, som kun er en rest af det 13. århundredes noget større sø.
- Tange Sø rummer - efter kommunens vurdering - heller ikke i sin nuværende tilstand rekreative, landskabelige eller biologiske værdier, som kan begrunde en fortsat eller en ny fredning.

Hvis fredningen ophæves, vil det i Esbjerg Kommunes vurdering have følgende konsekvenser:

- Tange Sø får samme almene beskyttelsesstatus som andre småsøer, nemlig ved §3 i lov om naturbeskyttelse, og naturbeskyttelses forvaltningspraksis svarer i øvrigt til fredningens.

- Esbjerg Kommune har efter fredningens evt. ophævelse ikke længere pligt til at udarbejde plejeplaner for det fredede område.
- Ejerne sidestilles med andre ejere af naturbeskyttede områder mht. støttemuligheder til naturpleje.
- Danmarks Naturfredningsforening mister påtaleret ved naturplejetiltag. DN er stadig almindelig klageberettiget i forhold til afgørelser truffet efter bl.a. lov om naturbeskyttelse.
- Efter evt. ophævelse af fredningen er Fredningsnævnet f. Sydjylland ikke længere myndighed i sager, hvor der søges om dispensation fra de stedlige forhold, som fredningen lige nu regulerer.
- Evt. ansøgning om naturpleje af søens og dens omgivelser vil herefter blive behandlet efter almindelig praksis i naturbeskyttelsesloven.

Alternativer til ophævelse af fredning

Fredningen kan i princippet opretholdes, men nuværende fredning pålægger ikke restriktioner ud over gældende lovgivning, og er altså i praksis "tom".

Naturpleje, som ikke falder under almindeligt vedligehold af søen, vil dog alligevel altid skulle behandles efter fredningskendelsen sideløbende med den gældende lovgivning. Ansøges derimod f.eks. om et plejeindgreb, som kræver dispensation fra beskyttelsen mod ændringer i §3 i lov om naturbeskyttelse vil et afslag ifølge denne lov ikke kræve yderligere behandling i forhold til fredningen.

Der ses heller ikke umiddelbart behov for en revideret fredning med andet formål end det nuværende.

Oversigt over hidtidige indlæg i verserende sag:

Ansøgning om midler fra søens ejer

Da en af søens ejere i august 2011 forespurgte om midler til at oprense Tange Sø gjorde Esbjerg Kommune ham opmærksom på, at søen er beskyttet af lov om naturbeskyttelse og en fredning, og at oprensningens udførelse kræver dispensation fra både beskyttelse og fredning.

Rekvision fra Fredningsnævnet

Kommunen sendte herefter ansøgningen videre til Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig Del, m.h.p. en behandling af fredningsdelen. Fredningsnævnet har i november 2011 svaret ved at bede Esbjerg Kommune udarbejde en plejeplan for området.

Anmeldelse fra et medlem af DN

I efteråret 2011 har et bestyrelsesmedlem af Danmarks Naturfredningsforening Esbjerg henvendt sig med en formodning om en akut forurening af vandet i Tange Sø, som ofte er kraftigt brunfarvet. Kommunens undersøgelser viste, at fænomenet er blevet hyppigt tilbagevendende det sidste tiår, og at det kan skyldes uddybning af søen, som ligger i okkerpotentielt område eller indstrømning af okkerholdigt vand fra Tved Å, som ved højt flodemål overløber sine bredder.

Tilkendegivelse fra Museet Ribes Vikinger

Esbjerg Kommune har herefter indhentet udtalelse fra lokalt museum for at sikre, at der ikke var arkæologiske eller andre kulturhistoriske interesser, som hindrede en ændring i fredningen. Museumsinspektør Morten Søvsø har svaret, at søen tidligere har haft en større udstrækning end nu, og at der ikke i den nuværende søs bund formodes at være kulturlag, som kan skades ved evt. indgreb, eller omvendt kan berettige en fredning med rent kulturhistorisk indhold.

Tilkendegivelse fra pædagogisk konsulent ved Mit Vadehav

Dorthe Vind Krogh Jensen, som bl.a. rådgiver Vadehavsregionens naturfagslærere har adspurgt af Vej og Park, Esbjerg Kommune svaret, at hun ikke har kendskab til lærere, som bruger Tange Sø i undervisningen.

Tilkendegivelse fra Vej og Park, Esbjerg Kommune

Myndigheden som står for pleje af offentlige rekreative områder i Esbjerg Kommune oplyser, at man ikke har planer om at lade Tange Sø indgå i forvaltningsplanen af plejede områder.

Budgethøring til DN og Miljøministeret samt disses svar

Esbjerg Kommune har i slutningen af 2013 sendt et budget for fredningsændringen i høring hos DN og Miljøministeriet. I høringen afføres, at myndighedernes eneste udgift til fredningen har været amtets bidrag til en oprensning én gang i fredningens eksistens: fordelt på hele perioden androg myndighedernes bidrag kr. 811 årligt. Kommunen påpeger dog, at fredningskendelsen i kommunens opfattelse ikke pålægger kommunen plejeudgifter til Tange Sø-fredningen. Miljøministeriets kommentar er samstemmende, at der næppe kan angives en forventet besparelse som følge af udgifter til at oprense søen, da der ikke er bestemmelser om oprensning af søen i den eksisterende fredning. Danmarks Naturfredningsforening har videresendt høringen til lokalafdelingen DN Esbjerg, som har svaret, at de ikke har bemærkninger til budgethøringen. Se også vedlagte bilag.

Orienterende møde med DN Esbjerg

I december 2013 har Esbjerg Kommune afholdt et orienterende møde med den stedlige lokalafdeling af Danmarks Naturfredningsforening, som fastholdt svaret på budgethøringen, og siden gerne vil orienteres om sagens forløb.

Forslag til høringsparter

Esbjerg Kommune har udarbejdet en liste over interessenter i sagen; disse er ikke hidtil orienteret af kommunen:

Ejere:

Matr. 1a, Tange, Ribe Jorder: Johannes V. S. Schützsack, Tangevej 119, 6760 Ribe.

Matr. 117i, Østermade, Ribe Jorder: Bostedet Søgården v. Esbjerg Kommune, Tangevej 117, 6760 Ribe.

Matr. 117cv, Østermade, Ribe Jorder: Maj-Britt og Tom Elmstrøm-Christensen, Seminarievej 119a, 6760 Ribe.

Matr. 117ao, Østermade, Ribe Jorder: Anne Marie Lind, Seminarievej 115, 6760 Ribe.

Matr. 117u, Østermade, Ribe Jorder: Svend Ohrt-Johansen, Seminarievej 113, 6760 Ribe.

Relevante uddannelsesinstitutioner i el. nær Ribe:

Wittenbergskolen, wittenbergskolen@esbjergkommune.dk

Valdemarskolen, valdemarskolen@esbjergkommune.dk

Gredstedbro Skole, gredstedbroskole@esbjergkommune.dk

Nørremarksskolen, noerremarkskolen@esbjergkommune.dk

Vadehavsskolen, vadehavsskolen@esbjergkommune.dk

Riberhus Privatskole, skolen@riberhusprivatskole.dk

Ribe Katedralskole, rk@ribekatedralskole.dk

UC Syd Esbjerg (afløser Ribe Statsseminarium), ucsyd@ucsyd.dk

Øvrige mulige interessenter og klageberettigede:

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk

DN, Esbjerg Lokalafdeling, dnesbjerg-sager@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening Sydvestjylland, esbjerg@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Sydvestjyske Museer, museum@sydvestjyskemuseer.dk

Landboretligt Udvalg, Jysk Landbrugsrådgivning, pvi@jlbr.dk

Friluftsrådet, kreds@friluftsradet.dk

Friluftsrådet Sydvestjylland, sydvestjylland@friluftsradet.dk

Dansk Botanisk Forening, rasmusfuglsangfrederiksen@gmail.com

Naturstyrelsen Ribe Arealforvaltning, RAF@nst.dk

Miljøministeriet, (mim@mim.dk)

(ikke inkluderet i listen er forbund for sejlsport og fiskeri, der ikke antages at finde sted i Tange Sø).